

KS. SŁAWOMIR NOWOSAD

KRONIKA INSTYTUTU TEOLOGII MORALNEJ KUL ZA ROK 1998/99

I. Studenci

Na nowy rok akademicki na kurs wyższy przyjęto 5 osób (1 osoba świecka i 4 księży).

II. Prace dyplomowe

Prace dyplomowe napisały i odpowiednie stopnie uzyskały następujące osoby:

A. Praca habilitacyjna

Dnia 27 maja 1999 r. przed Radą Wydziału Teologii KUL odbyło się kolekwium habilitacyjne ks. dra Józefa W r ó b l a SCJ, adiunkta Katedry Historii Teologii Moralnej. Recenzentami byli: ks. prof. dr hab. Paweł Góralczyk z ATK, ks. prof. dr hab. Jan Kowalski z PAT oraz opiekun przewodu habilitacyjnego, ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny z KUL. Podstawą przewodu był dorobek naukowo-dydaktyczny ks. Wróbla oraz rozprawa pt. *Człowiek i medycyna. Teologicznomoralne podstawy ingerencji medycznych* (Kraków 1999 ss. 501).

W swojej rozprawie ks. Wróbel ukazuje fundamentalne przesłanki teologicznomoralne, które winny stać u podstaw wszelkich działań medycznych, których podmiotem i przedmiotem jest człowiek. Chodzi tu o teologiczną i moralną analizę i ocenę tych działań, ingerujących w strukturę cielesną człowieka. Autor odwołuje się do dwóch fundamentalnych kategorii aksjologicznych, które głosi Magisterium Kościoła, a więc do świętości życia ludzkiego i godności osobowej człowieka.

Część pierwsza rozprawy przedstawia podstawowe wyznaczniki medycyny z punktu widzenia personalizmu chrześcijańskiego. Najpierw prezentuje się życie ludzkie w perspektywie biblijno-teologicznej, a następnie z afirmacji osobowej

godności człowieka wyprowadza się postulaty uznania godności osoby ludzkiej od poczęcia do naturalnej śmierci, konieczność całościowo-osobowej orientacji działań medycznych, uznania podmiotowości pacjenta oraz zasadniczego prymatu osoby przed techniką.

W części drugiej uwaga jest poświęcona teologicznej interpretacji ingerencji prewencyjnych i terapeutycznych. Najpierw ukazana jest szeroko rozumiana problematyka zdrowia i choroby-cierpienia. Następnie został podkreślony aspekt zobowiązujący działań terapeutycznych. Wskazano na wymiar wspólnotowy odpowiedzialności za życie i zdrowie, a w końcu na etos hipokratesowy i biblijno-teologiczny tej problematyki.

W trzeciej części dokonano prezentacji pięciu głównych zasad pomocniczych dla oceny moralnej działań medycznych. Chodzi tu najpierw o zasadę niedysponowalności. Następnie o zasadę solidarności, jej rozumienie oraz aplikację medyczną. Kolejną zasadą jest *principium de duplici effectu*, jej warunki i aktualność. Szeroko omówiono też zasadę całościowości, a w końcu zasadę proporcjonalności.

Całość rozprawy ks. Wróbla uzupełnia bardzo bogata bibliografia oraz wykaz skrótów. Metodologiczne wprowadzenie zawarte jest we wstępie, a podsumowanie i wnioski w zakończeniu.

Rada Wydziału w tajnym głosowaniu opowiedziała się jednogłośnie za nadaniem ks. Wróblowi stopnia doktora habilitowanego i zwróciła się o stosowną uchwałę do Senatu KUL.

B. Prace doktorskie

1. Pani mgr Renata W i e r n a, na wniosek Komisji Rady Wydziału Teologii KUL z dnia 11 marca 1999 roku, uzyskała doktorat z teologii moralnej na podstawie rozprawy pt. *Ksiądz Stanisław Witek – teolog moralista* (Lublin 1999 ss. 254 – wydruk komput.). Publiczna obrona rozprawy odbyła się przed komisją w składzie: ks. prof. dr hab. Jerzy Pałucki – przewodniczący, ks. prof. dr hab. Paweł Góralczyk z ATK i ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny z KUL – recenzenci, ks. prof. dr hab. Franciszek Greniuk – promotor oraz przy obecności innych członków tejże komisji.

Całość rozprawy składa się z rozdziału wstępnego i trzech rozdziałów właściwych, co poprzedzone jest wykazem skrótów, obszernym wykazem bibliografii, wstępem, a dopełnione zakończeniem i spisem treści. W bibliografii zostały wyróżnione: dokumenty Kościoła; źródła – pisma ks. Witka (podzielone na archiwalia, relacje i wywiady, następnie prace rękopiśmienne i drukowane, te

ostatnie podzielone na publikacje teologicznomoralne, religioznawcze i inne); literatura przedmiotowa i literatura pomocnicza.

Wstęp do pracy zawiera prezentację tła, sylwetki i dorobku naukowego ks. Witka, następnie wyjaśnia cel i źródła oraz podaje krótki zarys treści pracy. Rozdział wstępny przedstawia przemiany w polskiej teologii moralnej okresu przed i posoborowego, zwłaszcza po ukazaniu się *Katolickiej étyki wychowawczej* Jacka Woronieckiego. Ukazano przedsoborowe postulaty odnowy teologii moralnej, a następnie kształtowanie się polskiej teologii moralnej po Soborze Watykańskim II aż do opublikowania *Teologii moralnej fundamentalnej* ks. Stanisława Witka. Wskazano na poszukiwanie nowej koncepcji teologii moralnej i na główne kierunki badań.

Rozdział I poświęcony został biografii naukowej ks. Witka. Podstawowe informacje z życiorysu są dopełnione omówieniem jego osobowości i sylwetki duchowej. Ukazując działalność naukowo-dydaktyczną ks. Witka autorka rozprawy poszerza to o jego bardzo bogatą działalność w ramach posługi kapłańskiej. Dopełnieniem tej prezentacji jest ogólne omówienie bogatej spuścizny naukowej ks. Witka.

Prezentacja koncepcji teologii moralnej ks. Witka stanowi treść II rozdziału. Omówione są tu kolejno: założenia metodologiczne i formalne; model teologii moralnej oraz zasadnicze obszary zainteresowań. Wśród założeń metodologicznych wskazuje się na definicję tej dyscypliny, jak i na źródła oraz stosowane metody. Przy modelu teologii moralnej uwaga jest skoncentrowana na teologii moralnej ogólnej, co jest zrozumiałe, gdyż problematyka szczegółowa pozostała jedynie w sferze projektów i publikacji bardziej popularnych. Autorka, pozostając w zgodzie z założeniami ks. Witka, odnosi się tutaj także do teologii życia duchowego. Przedstawione są tutaj trzy obszary zainteresowań: problematyka grzechu i sakramentu pokuty, problematyka duchowości chrześcijańskiej oraz zagadnienie etosu polskiego.

Rozdział III poświęcony jest ocenie wkładu ks. Stanisława Witka w polską teologię moralną. Ten wkład ukazano na trzech płaszczyznach: w zakresie metodologii, w zakresie treści oraz od strony specyfiki ujęcia teologii moralnej. W pierwszym obszarze autorka pracy widzi ten wkład w dowartościowaniu Pisma św. w teologii moralnej oraz w unowocześnieniu języka wykładu tej dyscypliny. Od strony merytorycznej ten wkład dotyczy antropologii moralnej i aretologii chrześcijańskiej. Wskazując na specyficzne cechy ujęcia uwaga jest zwrócona na zagadnienia metodologiczne i koncentryczny układ podręczników, aksjologiczną zasadę ujęcia teologii moralnej oraz otwartość na źródła.

2. Ks. mgr Antoni P o n i ń s k i, kapłan diecezji wrocławskiej, na wniosek Komisji Rady Wydziału Teologii KUL z dnia 15 kwietnia 1999 roku, uzyskał doktorat z teologii moralnej na podstawie rozprawy pt. *Sakrament pokuty w polskich publikacjach teologicznomoralnych w latach 1918-1939* (Lublin 1999 ss. XLVI+420 – wydruk komput.). Publiczna obrona rozprawy odbyła się przed komisją w składzie: ks. prof. dr hab. Jerzy Pałucki – przewodniczący, ks. prof. dr hab. Ireneusz Werbiński z ATK i ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny z KUL – recenzenci, ks. prof. dr hab. Franciszek Greniuk – promotor oraz przy obecności innych członków tejże komisji.

Rozprawa ks. Ponińskiego składa się z rozdziału wstępnego oraz sześciu rozdziałów zasadniczych poprzedzonych wykazem skrótów, spisem bibliografii, a dopełnionych zakończeniem oraz indeksem nazwisk. Rozdział wstępny zawiera wyjaśnienie tematu, jego uzasadnienie, prezentuje treść pracy oraz wskazuje na charakterystyczne cechy polskiej teologii moralnej okresu dwudziestolecia międzywojennego. Rozdział I omawia ustanowienie sakramentu pokuty oraz rozwój praktyki pokutnej na przestrzeni dziejów. Ponadto została tu przedstawiona problematyka sakramentu pokuty w innych obrządkach katolickich i wyznaniach chrześcijańskich.

W rozdziale II uwaga została zwrócona na problem konieczności sakramentu pokuty oraz kilka zagadnień szczegółowych, jak: sakrament pokuty jako sakrament zbawienia; spowiedź jako wymóg przykazania kościelnego i częstotliwość spowiedzi. Autor omawia też tutaj zagadnienie spowiedzi generalnej, relacji między sakramentem pokuty a innymi drogami pojednania oraz powiązanie sakramentu pokuty z kierownictwem duchowym.

Rozdział III podejmuje problem szafarza sakramentu pokuty. Prezentuje uprawnienia, zakres, jak i ograniczenie jurysdykcji spowiednika, wskazuje też na jego pożądane cechy i predyspozycje osobowościowe. Szeroko także omawia obowiązki spowiednika, zarówno w trakcie spowiedzi, jak i po jej zakończeniu (chodzi tu zwłaszcza o zachowanie tajemnicy spowiedzi). Praca omawia następnie możliwe wykroczenia szafarza sakramentu pokuty.

Kolejny rozdział poświęcony jest aktom penitenta. Chodzi tu najpierw o żal za grzechy w łączności z postanowieniem poprawy. Z kolei omówieniu wyznania grzechów towarzyszy refleksja nad sensem i rolą rachunku sumienia. W końcu autor ukazuje rozumienie zadośćuczynienia w publikacjach omawianych teologów moralistów.

W rozdziale V podjęto analizę typów penitentów i ich zróżnicowanie. Najpierw ukazano rodzaje penitentów ze względu na wiek (dzieci, młodzież, osoby starsze), ze względu na stan życia (narzeczeni i małżonkowie, duchowni, zakonnice i świec-

cy prowadzący pogłębione życie duchowe), ze względu na stan zdrowia (penitenci chorzy i umierający) oraz ze względu na stan moralny (okazjonariusze, nałogowcy, recydywiści).

W ostatnim rozdziale autor rozprawy podejmuje prezentację formalnych aspektów polskich publikacji teologicznomoralnych poświęconych sakramentowi pokuty. Mówi o źródłach teologicznych omawianych publikacji teologicznomoralnych, czyli kolejno o: Piśmie św., nauce Ojców Kościoła, recepcji nauczania Kościoła (nauczanie soborów, papieży i dykasterii Stolicy Apostolskiej), odwołaniu się do prawa kanonicznego, do nauczania synodalnego i biskupiego, a także do nauczania teologów. W końcu zwrócono uwagę na psychopedagogiczne i społeczne aspekty sakramentu pokuty. Zakończenie rozprawy jeszcze raz prezentuje literaturę źródłową, by w końcu wskazać na istotne wnioski wyływające z całej analizy. Chodzi tu nade wszystko o świadomość wielkiej rangi sakramentu pokuty, wagę roli spowiednika oraz pastoralny charakter całej refleksji. Na tym tle autor podkreśla pewną dojrzałość ówczesnej polskiej teologii moralnej, jej stabilność i wyjaśniający charakter.

3. Ks. mgr Antoni B a r t o s z e k, kapłan archidiecezji katowickiej, na wniosek Rady Wydziału Teologii KUL z dnia 17 maja 1999 roku, uzyskał doktorat z teologii moralnej na podstawie rozprawy pt. *Moralne aspekty opieki paliatywnej w świetle posoborowego nauczania Kościoła* (Lublin 1999 ss. 403 – wydruk komput.). Publiczna obrona rozprawy odbyła się przed komisją w składzie: ks. prof. dr hab. Anzelm Weiss – przewodniczący, ks. prof. dr hab. Paweł Góralczyk z ATK i ks. prof. dr hab. Andrzej F. Dziuba z KUL – recenzenci, ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny – promotor oraz przy obecności innych członków tejże komisji.

Rozprawa ks. Bartoszka podejmuje bardzo aktualne zagadnienie opieki paliatywnej jako nowej gałęzi współczesnej medycyny. Obok innych aspektów tej problematyki zasadnicze znaczenie ma jej wymiar moralny. Źródłowe znaczenie ma tutaj nauczanie Magisterium Kościoła. Najpierw autor podejmuje wysiłek ukazania koncepcji opieki paliatywnej, zwracając uwagę na jej współczesny kontekst. Określa też istotę opieki paliatywnej, która jest „całościową, czynną opieką nad chorymi, których choroba nie poddaje się skutecznemu leczeniu przyczynowemu. Obejmuje ona zwalczanie bólu i innych objawów oraz opanowywanie problemów psychicznych, socjalnych i duchowych chorego. Celem opieki paliatywnej jest osiągnięcie jak najlepszej, możliwej do uzyskania jakości życia chorych i ich rodzin” (Światowa Organizacja Zdrowia).

Drugi rozdział odnosi się do personalistyczno-teologicznego fundamentu opieki paliatywnej. Stąd zwraca się tu uwagę na koncepcję osoby ludzkiej w perspektywie stwórczo-zbawczej, która odkrywa pełną prawdę o człowieku jako stworzonym przez Boga i na obraz Boży, doświadczonym grzechem i zbawionym przez Chrystusa. W tym kontekście podkreśla się tutaj sens oraz znaczenie cierpienia i śmierci w życiu ludzkim, odwołując się do Chrystusowego dzieła Odkupienia i wymiaru paschalnego ludzkiej śmierci. Dla pełni ukazana też tu została chrześcijańska wizja życia wspólnotowego, otwierająca się na perspektywę zbawczą.

Ostatni rozdział pracy ks. Bartoszka koncentruje się na moralnych wymaganiach, jakie ujawniają się w kontekście opieki paliatywnej. Najpierw autor wskazuje na towarzyszenie osobie śmiertelnie chorej jako powinność podstawową. Szczególna uwaga jest zwrócona na religijny wymiar tej opieki. Następnie podkreślony jest medyczny wymiar leczenia paliatywnego, gdzie chodzi o zachowanie proporcji w stosowaniu środków terapeutycznych, o zachowanie moralnych zasad w stosowaniu środków uśmierzających ból oraz o radykalne odrzucenie eutanazji. Całość rozprawy ks. Bartoszka uzupełnia wykaz skrótów, bogata bibliografia dotycząca analizowanego zagadnienia oraz wstęp na początku i zakończenie na końcu pracy. Z pewnością synteza ks. Bartoszka jest znaczącym dorobkiem autora i badań teologicznomoralnych, jakie prowadzone są w Katedrze Teologii Moralnej Szczegółowej KUL.

4. Ks. mgr Stanisław J ó ź w i a k, kapłan diecezji ełckiej, na wniosek Komisji Rady Wydziału Teologii KUL z dnia 18 maja 1999 roku, uzyskał doktorat z teologii moralnej na podstawie rozprawy pt. *Wiara jako postawa moralna w ujęciu Ruchu Rodzin Nazaretańskich* (Lublin 1999 ss. LIV+268 – wydruk komput.). Publiczna obrona rozprawy odbyła się przed komisją w składzie: ks. prof. dr hab. Anzelm Weiss – przewodniczący, ks. prof. dr hab. Paweł Góralczyk z ATK i ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny z KUL – recenzenci, ks. prof. dr hab. Andrzej F. Dziuba – promotor oraz przy obecności innych członków tejże komisji.

Rozprawa ks. Józwiaka składa się z trzech rozdziałów oraz wstępu, zakończenia, a całość poprzedzają wykaz skrótów i bibliografia. W wewnętrznej strukturze rozdziałów najpierw przedstawia się antropologiczny i egzystencjalny punkt wyjścia, a następnie ukazuje się wiarę w ujęciu klasycznym jako dar Boga i odpowiedź człowieka. Wstęp jest obszernym wprowadzeniem w problematykę, zawiera ogólną prezentację Ruchu Rodzin Nazaretańskich, jego powstanie i założenia. Zostały tu też przedstawione źródła pracy oraz zarysowano treść całej rozprawy.

W I rozdziale ukazano niejako przedpole refleksji nad wiarą z perspektywy antropologii chrześcijańskiej. Autor wychodzi od aspektu negatywnego, jakim jest niewiara wyrastająca z postawy zakłamania. Wskazano tutaj na fałsz antropologiczny, a więc zafałszowanie samej wizji człowieka. Z tej perspektywy ukazane jest nawrócenie i dojście do wiary jako otwarcie na prawdę. Pod koniec rozdziału przedstawiono prawdę o człowieku jako grzeszniku, podkreślając jednocześnie sens Bożego miłosierdzia.

Centralny rozdział pracy prezentuje nadprzyrodzony charakter wiary. Najpierw ukazano wiarę w kontekście daru nowego życia w Chrystusie, wiążąc ją nie tylko z Osobą Chrystusa, ale także z modlitwą i z życiem sakramentalnym. Następnie przedstawiono eklezjalny wymiar wiary, a więc takie kwestie jak: Kościół jako środowisko wiary, kierownictwo duchowe jako forma kształtowania sumienia oraz formacja rodziny jako budowanie więzi z Bogiem. Przy końcu rozdziału zostało podkreślone skuteczne pośrednictwo Maryi na drodze wiary.

Rozdział III ukazuje wiarę jako odpowiedź na Boże Objawienie. W specjalny sposób ta odpowiedź wyraża się w postawie zawierzenia. Fundamentalny charakter tej odpowiedzi ukazany jest poprzez wskazanie na moralny oraz personalistyczny i całożyciowy charakter wiary. Z kolei wiara wyraża się w kontekście kształtowania postawy dziecięctwa, która ma trzy aspekty: ubóstwo, wdzięczność i posłuszeństwo. Rozważania te kończy omówienie obowiązków związanych z eklezjalnym charakterem wiary.

C. Prace magisterskie

a) pod kierunkiem ks. dra S. M o j k a:

1. Chruśniak A. – Moralne problemy eugeniki w polskich publikacjach teologicznych: 1975-1996.
2. Gocaniuk W. – Formacja chrześcijan do aktywności politycznej według Carla Nanniego.
3. Hanus M. – Duchowość kapłana w pismach ks. Ignacego Ziębickiego.
4. Pankiw I. – Koncepcja życia moralno-duchowego według św. Bazylego Wielkiego (329-379).
5. Pialinak W. – Postawy miłości pasterskiej kapłanów w łagrach sowieckich w świetle ich listów łagrowych (1949-1957).
6. Rafalska S. – Czystość małżeńska we współczesnej literaturze teologiczno-pastoralnej.

7. Relidzyński M. – Teologia modlitwy w pismach ks. Juliana Młynarczyka (1880-1950).
8. Semeniuk W. – Rola modlitwy w moralno-duchowym rozwoju chrześcijanina w „Kobzarze” T. Szewczenki (1814-1861).
9. Stawarz A. – Ewangelizacja i czynna miłość bliźniego według ks. Giovanniego Nervo.
10. Sznicar B. – Realizacja czynnej miłości bliźniego poprzez Caritas diecezjalną i parafialną według współczesnych autorów włoskich.
11. Włodarczyk G. – Postawy moralne świadków Jehowy we współczesnych publikacjach polskich.

b) pod kierunkiem ks. prof. dra hab. I. M r o c z k o w s k i e g o:

1. Łopatowska M. – Problem wyborów moralnych w sytuacji zniewoleń totalitarnych na podstawie utworów prozatorskich Czesława Miłosza.

c) pod kierunkiem ks. prof. dra hab. J. N a g ó r n e g o:

1. Adamczyk T. – Biblijny fundament nauczania społecznego Jana Pawła II.
2. Adamska B. – Wartość poczucia wstydu w kontekście współczesnego panseksualizmu w świetle nauczania Kościoła w latach 1978-1995.
3. Andrzejuk C. – Moralna ocena eutanazji w świetle encykliki „Evangelium vitae”
4. Maciąg D. – Odpowiedzialność rodziców za życie dziecka w okresie przedurodzeniowym w wybranych polskich publikacjach.
5. Posikata M. – Miłosierdzie jako istotny wymiar nowej ewangelizacji w świetle nauczania Jana Pawła II.
6. Prychożdenko S. – Świadectwo wiary chrześcijańskiej w okresie prześladowań Kościoła greckokatolickiego na Ukrainie Zachodniej w latach 1939-1953.
7. Vitkova Z. – Moralne aspekty podtrzymywania życia ludzkiego w świetle nauczania Kościoła.
8. Żuraw A. – Życie moralne chrześcijan w świetle Homilii do Psalmów św. Bazylego Wielkiego.

d) pod kierunkiem ks. dra S. N o w o s a d a:

1. Drzewiecki R. – Chrześcijańska wizja jedności Europy w świetle nauczania Jana Pawła II.
2. Gąciarz W. – Moralny wymiar społecznej komunikacji w świetle orędzi Jana Pawła II na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu.
3. Iskra P. – Dobro i zło w bajkach Oskara Wilde'a.
4. Kaciuba M. – Problematyka moralności społecznej w publikacjach „Roczników Teologiczno-Kanonicznych” („Roczników Teologicznych”) w latach 1965-1998.
5. Karaś R. – Moralny wymiar dziedzictwa narodowego w świetle nauczania Jana Pawła II podczas pielgrzymek do Ojczyzny.
6. Korzydło I. – Nawrócenie i pokuta w świetle pism księdza Stanisława Witka.
7. Liwińska M. – Zagrożenia rodziny w świetle współczesnych dyskusji demograficznych.
8. Popielarz M. – Grzech w tajemnicy Odkupienia w świetle katechez śródowych Jana Pawła II (1986-1989).
9. Strzałka J. – Współczesny kontekst zaangażowania świeckich w Kościele i w świecie według adhortacji Jana Pawła II „Christifideles laici”
10. Tokarz S. – Problematyka moralna w pismach Franciszka Karpińskiego.

e) pod kierunkiem ks. prof. dra hab. S. R o s i k a:

1. Wiecha A. – Wychowawcza rola sumienia w życiu rodzinnym w świetle współczesnego nauczania Kościoła.

f) pod kierunkiem ks. dra J. W r ó b l a:

1. Dziejic A. – Postawy moralne chrześcijanina wobec śmierci w świetle polskiej literatury teologicznomoralnej.
2. Kustos G. – Teologicznomoralne rozumienie prawdy jako korelatu sumienia w świetle encykliki „Veritatis splendor”
3. Paul A. – Poszukiwanie prawdy w twórczości literackiej Anny Kamieńskiej.

III. Z życia Instytutu

Decyzją Senatu KUL z kwietnia 1999 r. Sekcja Teologii Moralnej została przemianowana na Instytut Teologii Moralnej.

Pracami Instytutu kierował ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny.

Kierownik Instytutu, ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny, na mocy uchwały Senatu KUL z 16.01.1999 r., uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego. Uroczyste wręczenie dyplomu odbyło się 31.05.1999 r.

Na stanowisku asystenta Katedry Teologii Moralnej Szczegółowej został zatrudniony ks. lic. P. Kieniewicz MIC.

Wszyscy pracownicy Instytutu prowadzili zajęcia dydaktyczne według programu przyjętego przez Radę Wydziału i zatwierdzonego przez Senat Akademicki KUL. Ponadto pracownicy Instytutu prowadzili inne wykłady:

– o. A. Derdziuk: teologia życia konsekrowanego w WSD OFMCap.; moralność chrześcijańska w *Katechizmie Kościoła Katolickiego* dla Junioratu Warszawskiej Prowincji OFMCap.; współczesne uwarunkowania sakramentu pokuty i kierownictwa duchowego dla kapłanów archidiecezji lubelskiej; etyka życia małżeńskiego w studium dla nauczycieli.

– ks. A. F. Dziuba: wykłady i seminarium doktorancko-magisterskie w ATK; wykłady w WSD w Gnieźnie; wykłady dla duszpasterstwa inteligencji w Ridgewood (USA).

– ks. J. Gocko: wykłady z katolickiej nauki społecznej w salezjańskim WSD w Krakowie; seminarium magisterskie z teologii moralnej i katolickiej nauki społecznej w tymże seminarium; wykłady z teologii moralnej w Licencjackim Studium Teologicznym w Spisskiej Kapitulie na Słowacji; wykłady dla nauczycieli w Ośrodku Doskonalenia Zawodowego.

– ks. K. Jeżyna: wykłady i ćwiczenia z teologii moralnej szczegółowej w WSD Księży Marianów; wykłady z teologii moralnej w Licencjackim Studium Teologicznym w Spisskiej Kapitulie na Słowacji; wykłady z teologii moralnej i bioetyki w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym w Chełmie; wykłady z etyki zawodowej w Duszpasterstwie Policji; wykłady nt. moralności chrześcijańskiej w Duszpasterstwie Służby Zdrowia i Kolejarzy; cykl konferencji o Akcji Katolickiej.

– ks. S. Mojek: wykłady z kierownictwa duchowego w Studium Poradnictwa Psychologicznego i Psychoterapii dla Duchowieństwa przy KUL; wykłady z teologii moralnej w Licencjackim Studium Teologicznym w Spisskiej Kapitulie na Słowacji.

– ks. I. Mroczkowski: wykłady z etyki, teologii moralnej i spowiednictwa w WSD w Płocku; wykłady z teologii moralnej w Kolegium Teologicznym i Filii

ATK w Płocku; wykłady z etyki w Wyższej Szkole im. Pawła Włodkowica w Płocku; seminarium magisterskie w WSD w Płocku.

– ks. J. Nagórny: wykłady z teologii moralnej i seminarium licencjacko-doktoranckie w Licencjackim Studium Teologicznym w Spisskiej Kapitulie na Słowacji; wykłady z katolickiej nauki o małżeństwie i rodzinie w Studium Rodziny KUL; wykłady z antropologii i etyki w ramach dokształcania nauczycieli w Lublinie; wykłady z etyki małżeńsko-rodzinnej w ramach Duszpasterstwa Ludzi Pracy w Lublinie.

– ks. S. Nowosad: wykłady z teologii moralnej ogólnej w WSD Księży Marianów w Lublinie; wykłady z teologii moralnej w Licencjackim Studium Teologicznym w Spisskiej Kapitulie na Słowacji; wykłady z etyki biznesu w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Zamościu; wykłady z etyki zarządzania w Lubelskiej Szkole Biznesu; wykłady z etyki ogólnej w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej w Zamościu; wykłady z teologii moralnej i seminarium dyplomowe w Kolegium Teologicznym w Lublinie i w Kolegium Teologicznym w Zamościu.

– ks. M. Pokrywka: wykłady z teologii moralnej ogólnej dla studentów ekstermistów KUL we Lwowie; wykłady i seminarium dyplomowe z teologii moralnej w Kolegium Teologicznym w Zamościu.

– ks. J. Wróbel: wykłady i seminarium magisterskie w WSD Księży Sercanów w Stadnikach; wykłady dla pracowników służby zdrowia oraz dla misjonarzy i rekolekcjonistów.

Instytut był głównym organizatorem dorocznych Duszpasterskich Wykładów Akademickich dla duchowieństwa i świeckich, które odbyły się na KUL-u w dniach 27-28 sierpnia 1998 roku. Temat wykładów brzmiał: *Duch Święty w postudze Kościoła wobec świata*. Przewodniczącym komitetu organizacyjnego był ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny, a sekretarzem ks. dr Jerzy Gocko. W sympozjum uczestniczyli także: ks. S. Nowosad, o. A. Derdziuk, ks. K. Jeżyna i p. K. Nagacz. W ramach sympozjum ks. J. Nagórny wygłosił referat pt. *Duch Święty napotyka na opór i sprzeciw w dzisiejszym świecie*. Ks. I. Mroczkowski wygłosił referat: *Duch, który przekonywa świat o grzechu*. W organizację sympozjum było zaangażowanych kilkoro doktorantów. Jako pokłosie DWA ukazała się publikacja pt. *Duch Święty w postudze Kościoła wobec świata. Materiały z Duszpasterskich Wykładów Akademickich w KUL 27-28.08.1999* (red. J. Nagórny, J. Gocko. Lublin 1999 ss. 195).

W dniach 3-4 grudnia 1998 roku odbyło się doroczne sympozjum teologiczno-moralne, zorganizowane przez Instytut Teologii Moralnej KUL. Tytuł brzmiał: „Człowiek – miłość – rodzina. *Humanae vitae* po 30. latach” Referaty wygłosili: ks. J. Nagórny – *Matżeństwo i rodzina jako *communio personarum**; ks. A. F.

Dziuba – *Drogi powstania i recepcja „Humanae vitae”*; w dyskusji panelowej głos zabrał o. A. Derdziuk nt. wypowiedzi Magisterium Kościoła na rzecz życia. Sprawozdanie z sympozjum zamieszczone jest w bieżącym zeszycie RT.

W dniach 28.04-1.05.1999 r. odbył się doroczny zjazd naukowy Sekcji Polskich Teologów Moralistów w Zakopanem. Obradom przewodniczył ks. prof. J. Nagórny, przewodniczący Sekcji, oraz o. dr A. Derdziuk, sekretarz. Część naukowa zjazdu poświęcona była refleksji nad wyzwaniem moralnymi przełomu tysiącleci. Podczas obrad referat wygłosił ks. dr K. Jeżyna pt. *Moralny wymiar nowej ewangelizacji*. W zjeździe uczestniczyli: ks. A. F. Dziuba, ks. J. Wróbel, ks. S. Mojek, ks. S. Nowosad, ks. K. Jeżyna, ks. J. Gocko i ks. M. Pokrywka. Sprawozdanie z sympozjum w bieżącym zeszycie RT.

Ponadto pracownicy Instytutu wygłosili referaty naukowe i wzięli udział w następujących sympozjach:

– o. A. Derdziuk: referat pt. *Tożsamość formacji zakonnej* podczas konferencji rektorów WSD (Kraków 7-9.09.1998); referat pt. *Tajemnica krzyża w życiu św. Franciszka oraz w duchowości Ojca Pio* podczas sympozjum naukowego WSD Kapucynów (Lublin 25-26.10.1998); referat pt. *Formacja do ewangelicznej rady ubóstwa* podczas spotkania formatorów kapucyńskich (Zakroczym 9.12.1998); referat pt. *Stare i współczesne wymagania od kandydatów do życia zakonnego* podczas konferencji wychowawców zakonnych (Częstochowa 23.03.1999); organizacja i udział w międzynarodowym sympozjum WSD Kapucynów pt. *Świadectwa świętości braci kapucynów w XX wieku* (Lublin 19-20.04.1999); udział w spotkaniu formatorów kapucyńskich pt. *Zasady weryfikacji kandydatów* (Stalowa Wola 15.04.1999).

– ks. A. F. Dziuba: referat w Stałym Przedstawicielstwie RP przy ONZ (Nowy Jork 3.09.1998); referat w Konsulacie Generalnym RP (Nowy Jork 10.09.1998); wykład w Polish-American Cultural Center (Filadelfia 18.09.1998); cykl referatów w Londynie (25.01-3.02.1999); cykl konferencji w kościele św. Barbary w Warszawie (14-17.03.1999).

– ks. K. Jeżyna: referat na sympozjum polonijnym w Langenargen (Niemcy) pt. *Współczesne problemy moralne rodziny na emigracji* (26-28.09.1998); udział w ogólnopolskiej Konferencji Zadaniowej „Cele i metody wychowania w sferze płciowej a reforma oświaty” zorganizowanej przez MEN (Konstancin-Jeziorna 28.02-3.03.1999); referat pt. *Udział Akcji Katolickiej w nowej ewangelizacji* podczas konferencji IWKR i Akcji Katolickiej Lubelskiej (Lublin 10.04.1999).

– ks. P. Kieniewicz: udział w dniu skupienia dla parlamentarzystów (Toruń 10-11.09.1998).

– ks. S. Mojek: udział w *Consilium Commissionum Presbyteralium Europae* (Lugano, Szwajcaria luty 1999); udział w pracach Krajowej Rady Episkopatu ds. Powołań (Legnica, wrzesień 1998, luty 1999).

– ks. J. Nagórny: referat pt. *Wiara i rozum w refleksji teologicznej* podczas sesji naukowej nt. encykliki *Fides et ratio* Jana Pawła II (Lublin, KUL 21.01.1999); referat pt. *Manipulacje genetyczne w ocenie Kościoła* na symposium „Medycyna w służbie człowieka” (Katowice 7.05.1999); referat pt. *Problemy moralne współczesnej rodziny polskiej* na symposium Stowarzyszenia Rodzin Katolickich (Zakopane 27.06.1998); cykl konferencji podczas dni skupienia dla parlamentarzystów (Toruń 11-12.09.1998); rekolekcje dla parlamentarzystów pt. *Odnaleźć siebie i swoje miejsce w życiu społecznym* (Warszawa 17-18.03.1999); rekolekcje dla inteligencji w Gdańsku-Oliwie (28-31.03.1999); cykl konferencji dla nauczycieli (Lublin, Zamość, Tomaszów Lub., Biłgoraj); cykl konferencji, rozważań i katechez w Radiu Maryja.

– ks. S. Nowosad: referat pt. *Ku III tysiącleciu. Wyzwania moralne „Tertio millennio adveniente”* podczas symposium na temat Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 (Zamość 5.12.1998); cykl konferencji dla Duszpasterstwa Nauczycieli (Lublin 18-20.03.1999) i Duszpasterstwa Służby Zdrowia (Lublin 26-28.03.1999) nt. poszukiwania prawdy w życiu chrześcijańskim; cykl konferencji dla młodzieży o roli Ducha Świętego w życiu chrześcijańskim (Lublin, październik 1998-kwiecień 1999); referat do Akcji Katolickiej nt. eschatologicznego wymiaru powołania chrześcijańskiego (Kraśnik 21.02.1999); cykl konferencji rekolekcyjnych przygotowujących do przyjazdu Ojca Świętego (Zamość 31.05-4.06.1999).

– ks. M. Pokrywka: referat pt. *Rola Ducha Świętego w kształtowaniu dojrzałego sumienia chrześcijańskiego* na symposium z okazji XX-lecia pontyfikatu Jana Pawła II (Zamość 26.09.1998).

– ks. J. Wróbel: referat pt. *Opinia Kościoła katolickiego w Polsce dotycząca przeszczepiania narządów od osób zmarłych* na symposium „Społeczne, prawne i etyczne problemy przeszczepiania narządów” (Warszawa 9.10.1998).

Pracownicy Instytutu pełnią następujące funkcje pozaetatowe na Uczelni: ks. J. Nagórny jest członkiem Senackiej Komisji Dyscyplinarnej ds. Studentów KUL; ks. S. Nowosad jest przedstawicielem młodszych pracowników naukowych w Radzie Wydziału Teologii oraz sekretarzem Komitetu Redakcyjnego RT z. 3 (teologia moralna); ks. K. Jeżyna jest opiekunem IV roku studentów teologii oraz kuratorem studenckiego Koła Fotograficznego „Meva”; ks. P. Kieniewicz jest delegatem Rektora KUL ds. kwesty na rzecz Uniwersytetu w polskich ośrodkach duszpasterskich w Wielkiej Brytanii.

Poza Uczelnią pracownicy Instytutu pełnią następujące funkcje:

– o. A. Derdziuk: rektor WSD OFM Cap Warszawskiej Prowincji; wiceprzewodniczący Konferencji Rektorów WSD w Polsce; sekretarz Sekcji Polskich Teologów Moralistów; sekretarz Sekretariatu Formacji i Kierownik Sekcji Formacji Początkowej w Warszawskiej Prowincji OFM Cap; cenzor ksiąg kościelnych; członek Międzynarodowej Komisji Zakonu Kapucynów „Pokój–Ekologia– Sprawiedliwość”

– ks. A. F. Dziuba: radca teologiczny Sekretariatu Prymasa Polski; cenzor kościelny pism bł. Honorata Koźmińskiego.

– ks. J. Gocko: członek zespołu redakcyjnego „Seminare”

– ks. K. Jeżyna: diecezjalny duszpasterz policji; dyrektor programowy Radia Plus Lublin.

– ks. S. Mojek: ojciec duchowny w WSD Archidiecezji Lubelskiej; członek Rady Episkopatu ds. Powołań; członek Consilium Commissionum Presbyteralium Europae.

– ks. I. Mroczkowski: asystent KIK w Płocku; redaktor naczelny „Studiów Płockich”; członek Rady Duszpasterskiej Diecezji Płockiej.

– ks. J. Nagórny: przewodniczący Zarządu Sekcji Polskich Teologów Moralistów; przewodniczący Komisji ds. Życia Społecznego Synodu Diecezjalnego w Zamościu.

– ks. S. Nowosad: członek korespondent „An Academic Response to Antisemitism and Racism in Europe” z siedzibą w Londynie; opiekun naukowy Kolegium Teologicznego w Zamościu z ramienia KUL; sekretarz redakcji „Zamojskiego Informatora Diecezjalnego”

– ks. M. Pokrywka: ojciec duchowny w WSD diecezji zamojsko-lubaczowskiej.

– ks. J. Wróbel: wicerektor domu zakonnego w Lublinie; członek Komisji ds. Studiów i Formacji w Zgromadzeniu Księży Sercanów; asystent kościelny dwumiesięcznika „Czas Serca”

Jak w latach poprzednich, Instytut organizował comiesięczne spotkania dla wszystkich pracowników Instytutu, podczas których omawiano aktualne zagadnienia naukowe i organizacyjne. Pracownicy Instytutu byli członkami komisji egzaminów licencjackich (ks. A. F. Dziuba, o. A. Derdziuk, ks. I. Mroczkowski, ks. J. Nagórny, ks. S. Nowosad, ks. J. Wróbel). Brali także udział w pracach komisji egzaminów wstępnych na teologię (ks. I. Mroczkowski, ks. K. Jeżyna, ks. S. Mojek, ks. S. Nowosad). Ks. J. Wróbel i ks. S. Nowosad prowadzili konsultacje i proseminaria magisterskie dla eksternistów.

Pod redakcją pracowników Instytutu ukazały się trzy pozycje samoistne: *Teologia moralna w kresu II tysiąclecia. Materiały z sympozjum (KUL 1-2 grudnia*

1997). Red. J. Nagórny, K. Jeżyna. Lublin 1998; *Duch Święty w postudze Kościoła wobec świata. Materiały z Duszpasterskich Wykładów Akademickich w KUL 27-28 sierpnia 1998*. Red. J. Nagórny, J. Gocko. Lublin 1999; *Teologia moralna wobec współczesnych zagrożeń*. Red. J. Nagórny, A. Derdziuk. Lublin 1999. Ponadto ukazały się następujące pozycje: A. F. Dziuba. *Biography of His Eminence Cardinal Józef Glemp, Primate of Poland*. Warszawa 1999; J. Nagórny. *Odnaleźć siebie i swoje miejsce w życiu społecznym. Rekolekcje dla parlamentarzystów*. Warszawa 1999; tenże. *Biblijny rachunek sumienia*. Lublin 1999; tenże. *Biblijny rachunek sumienia młodych*. Lublin 1999; J. Wróbel. *I fondamentali doveri e i diritti della persona nelle opere di Jacques Maritain. Excerpta ex dissertatione ad doctoratum in theologia morali consequendum*. Roma 1986–Lublin 1999. Pracownicy Instytutu opublikowali w omawianym okresie łącznie ok. 100 artykułów naukowych i popularnonaukowych. Oddano do druku ok. 75 pozycji.

Instytut Teologii Moralnej powołał Radę Naukową zeszytu teologicznomoralnego „Roczników Teologicznych”, w skład której weszli: ks. prof. dr hab. Paweł Góralczyk z ATK; ks. prof. dr hab. Franciszek Greniuk, em. prof. KUL; ks. prof. dr hab. Ireneusz Mroczkowski z KUL (przewodniczący); ks. prof. dr hab. Seweryn Rosik, em. prof. KUL; ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski z ATK; ks. prof. dr hab. Tadeusz Styczeń z KUL; ks. prof. dr Basilio Petrá z Academia Alfonsiana – Rzym.

Dokonano odnowienia składu Komitetu Redakcyjnego zeszytu teologicznomoralnego „Roczników Teologicznych” Obecny skład stanowią: ks. Janusz Nagórny (redaktor odpowiedzialny), ks. Andrzej F. Dziuba, ks. Ireneusz Mroczkowski, Andrzej Derdziuk OFMCap, ks. Krzysztof Jeżyna, ks. Stanisław Mojek, ks. Józef Wróbel, ks. Sławomir Nowosad (sekretarz).

W dniu 19 czerwca 1999 r. odbyły się egzaminy licencjackie z teologii moralnej dla studentów II roku kursu wyższego. Egzamin zdali i tytuł licencjata otrzymali: ks. Sławomir Augustynowicz, ks. Tomasz Bochyński, ks. Marek Kluz, pani Maria Stryczek, o. Mateusz Więcek i ks. Michał Zorvan.

Pracownicy Instytutu przygotowali materiały do opublikowania w „Rocznikach Teologicznych” (z. 3: teologia moralna) na rok 2000.